

СУҒУРТА СОҲАСИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ТЕНДЕНЦИЯЛАРИ

Гулбоев Улуғбек Исломович

Мустақил тадқиқотчи

Аннотация: суғурта компанияларининг суғурта маҳсулотларини сотиш ва иқтисодиётни рақамлаштириш шароитида янги технологиялардан фойдаланиш бўйича инновацион фаолияти ҳозирги кунда муҳим аҳамият касб этади, бу ўз навбатида суғурта бизнесининг мижозларга йўналтирилган моделини жорий этишда уларни янада такомиллаштириш имконини берди.

Калим сўзлар: суғурта, суғурта маҳсулоти, суғурта хизмати, инновацион суғурта фаолияти, рақамли суғурта.

Суғурта бозорининг ривожланиши унинг аҳоли қатламларига кириб бориши, суғурта операцияларининг жадаллашиши кўп жихат суғурта компаниялари томонидан суғурталанувчиларга кўрсатиладиган суғурта хизматларининг сифати ва кўлами, мамлакатдаги иқтисодий жараёнларнинг барқарорлигига, аҳолининг суғурта маданияти ва доромадларига, шунингдек суғурта институтига бўлган ишонч даражасига боғлиқдир. Анъанавий суғурта хизматларини такомиллаштириш ва суғурталагувчилар манфаатларини ҳимоя қилишнинг янги механизмларини, рақобатбардош суғурта маҳсулотларини жорий этилиши суғурта соҳасини жадал ривожланишига туртки бўлиши мумкин. Суғурта бизнесини ривожлантиришнинг муваффақиятли моделини шакллантириш асосан замонавий инновацион суғурта технологиялари ва маҳсулотларини жорий этиш билан белгиланади

Суғуртанинг инновацион асосда ривожланишига тўсқинлик қилаётган муаммолардан бири бу суғурталанувчилар томонидан суғурта маҳсулотларини ўз маблағларини жамлаш ва ҳимоя қилишнинг самарали воситаси сифатида фойдаланиш тўғрисида қарор қабул қилишда етарли

даражада малакасизлигидир.

Шуни таъкидлаш жоизки, суғурта бозорининг ривожланиши учун инновацион ечимларни излаш, компанияларининг суғурта маҳсулотларини рақамли иқтисодиёт шароитида тақдим этишларининг инновацион ёндашувларига боғлиқдир.

Суғурта соҳасини инновацион ривожлантириш бу суғурта компаниялари томонидан тақдим этилаётган суғурта маҳсулотларининг кераклилик, зарурлилик, истеъмолнинг нафлилик даражасини оширишдан иборат эканлигини кўплаб тадқиқотлар кўрсатиб турибти А.Н.Зубец ва А.Д.Лебедева [1], Н.Е.Саввина [2], И.Э.Шинкаренко [3]. Бунда компания асосий фаолиятини маҳсулотга эмас, балки мижозга қаратиши ва унинг эҳтиёжларини биринчи ўринга кўйиши муҳимги таъкидланмоқда ва бунинг асосида мижозга йўналтирилган фаолият компаниянинг асосий фаолиятига айланиши муҳимдир.

Мижозлага қаратилган фаолият суғурта маҳсулотларининг сифат ва таркибига юқори талабларни назарда тутди.

Суғурта маҳсулоти – бу суғурталанувчининг мулкый манфаатларини ҳар томонлама ҳимоя қилиш, шартномада белгиланган ва суғурта ҳодисаси юз берганда суғурта компаниясининг тегишли кафолатлари билан қўллаб-қувватладиган, суғурталанувчига қўлай шароитларда ва унинг ҳошиш истакларини ҳисобга олган ҳолда анъанавий ва рақамли сотиш каналлари орқали амалга ошириладиган хизматдир.

Суғурта маҳсулотларинг ҳозирги таснифи суғурта маҳсулотларини суғурта компанияси позициясидан тизимлаштиришни ўз ичига олади, биринчидан, истеъмолчилар талабига қараб, иккинчидан, суғурта компаниясининг даромадларини максимал даражада ошириш нуқтаи назаридан.

Суғурта фаолиятини ташкил этишнинг инновацион ёндашуви суғурталанувчининг манфаатларини, унинг суғурта ҳимоясига бўлган эҳтиёжларини ҳисобга оладиган ёндашувни белгилайди.

Мижозларга йўналтирилган суғурта фаолият модели нафақат инновацион маҳсулотлар сотиш каналларини таъминлабгина қолмай, балки суғурталанувчиларга суғурта маҳсулотларини сотиб олишнинг анъанавий ёндашувларидан ҳам фойдаланиш имконини бериш керак. Сабаби бугунги кунда вақт ўтиши билан енгиб ўтиладиган тўсиқлар мавжуд: суғурта компаниялари ва рақамли хизматларга ишончнинг паст даражаси (субъектив), интернет тезлиги ва айрим жойларда барқарор мобил алоқанинг йўқлиги (техник), ўрта ва ундан катта ёшдаги аҳолининг катта қисмининг рақамли муҳитда ишлашга тайёр эмаслиги, суғуртанинг ҳудудлар бўйича номуносиблиги (ташкилий).

Суғурта соҳасидаги долзарб ва самарали инновациялар – бу янги технологиялар ва савдо каналлари, рақамли технологиялардан фаол фойдаланиш ва масофадан тўриб ишлаш тизимлари ҳисобланади. Яқин келажакда хорижда сунъий интеллект ва биометрик технологиялардан фойдаланиш амалиётини кузатишимиз мумкин бўлади.

Шундай қилиб миллий суғурта бозорига инновацияларни киритиш ва ривожлантириш йўналишларини таҳли қиладиган бўлсак, яқин келажакда суғурталанувчиларни жалб қилишда суғурта компанияларининг индивидуал (шахсий) таклифлари ошиб боради. Шунга кўра, потенциал суғурталанувчиларга шахсий таклифларни шакллантириш учун мўлжалланган Big Data технологияларига эътибор қаратиш лозим. Иккинчидан блокчейн (blockchain) технологияларидан фойдаланиш турли хил ресурсларни яхлитликда бирлаштиришга имкон беради (масалан, универсал электрон суғурта картаси), бу суғурталанувчиларининг барча ҳужжатларини битта жойда сақлаши (полис, паспорт ва тех паспорт, турли гувоҳномалар, тиббий кассалик картаси ва бошқалар) ва улардан бир неча мартоба фойдаланиш ва суғурталанган шахсни идентификациялаш нафақат суғурталаш жараёнларини тезлаштиришга, балки даъволарни қондириш жараёнини соддалаштириш, шунингдек транзакцияларнинг шаффофлиги туфайли фирибгарликни олдини олишни осонлаштиради.

Суғурта бозоридаги инновацион жараёнларни ўрганиш, уларни жорий этишни тезлаштириш ва уларнинг самарадорлигини ошириш муҳим аҳамият касб этади, ушбу жарарёнларни тўғри ташкил этишда қўйида йўналишларда фаолиятларни олиб бориш керак:

1) Суғурта компанияларининг инновацион фаолити бу мижозларга йўналтирилган суғурта бизнес моделига ўтишни, суғурта бизнесини рақамлаштириш, инновацион маҳсулотларни жорий этиш, суғурта маҳсулотларини сотишда интернет технологиялардан, янги сотиш каналларидан ва суғурта даъволарини кўриб чиқиш ва қоплаш бўйича янги усуллардан фойдаланишини назарда тутати.

2) Суғуртани инновацион ривожлантиришга тўсқинлик қилувчи асосий омиллар аниқланганлигини ҳисобга олган ҳолда бу йўналишларда ишларни жадаллаштириш, улар қўйидагилардан иборат:

– Обьектив ташкилий ва техник (интернеттезлиги, унга кириш ва сифати, мобил алоқа, мижозларнинг смартфонлардан фойдаланиш имконияти, рақамли технологиялардан фойдаланиш учун планшет ва мобил мосламаларнинг мавжудлиги);

– Субьектив (суғурта компанияларининг чекланган инновацион таклифлари, суғурта компаниясига бўлган ишончнинг паст даражаси, аҳолининг молиявий саводхонлиги ва молиявий қарорларни қабул қилишдаги малакалари, шаклланмаган суғурта маданияти, суғурталанувчиларнинг анъанавий маҳсулотлар ва сотиш каналларига содиқлиги).

3) Суғурта бозоирининг янада ривожланиши кўпроқ даражада суғурта маҳсулотларини сотиб олиш ва суғурта даъволарини ҳал қилиш бўйича шахсий таклифларни тақдим этишга қаратилган рақамли хизматларни фаоллаштириш билан боғлиқдир.

4) Шу жумладан блокчейн технологиялари, Big Data, теле технологиялардан фойдаланишга боғлиқдир.

Фойдаланган адабиётлар рўйхати

1. Зубец А.Н., Лебедева А.Д. Инновации на российском страховом рынке // Финансы. – № 6. 2013 г. – с. 55-58.
2. Саввина Н.Е. Инновации в российском страховании: мода или необходимость? // Вестник Финансового университета. – № 6. 2014г. – с. 74-83.
3. Шинкаренко И.Э. Разработка страховых продуктов // Организация продаж страховых продуктов. – № 4. 2009 г.